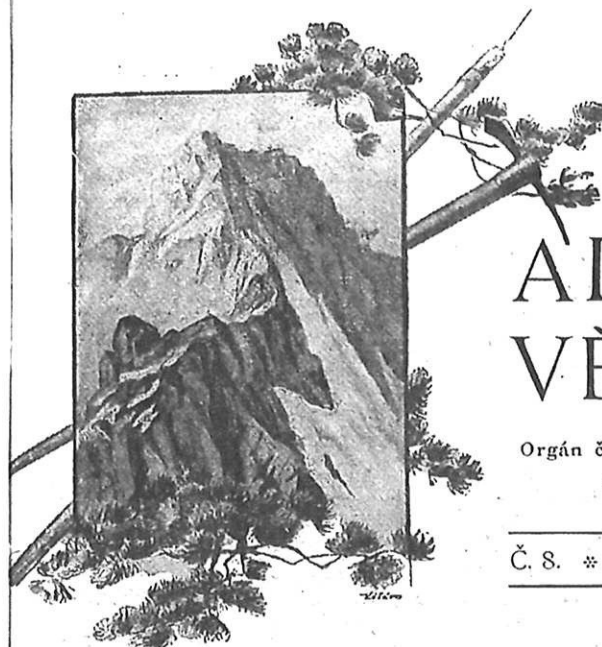

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 8. * KVĚTEN 1903. * R. V.

O původu Julských Alp.

Píše Dr. Otakar Laxa.

Část tektonická.

(Dokonč.)

Každá doba geologická zanechala v místech, kde dnes se Julské hory nalézají, své usazeniny, více méně mohutné. Než zbytky tyto nezachovaly se nám v původní neporušené podobě.

Sledujeme-li jednu z nejvíce zastávaných domněnek, která vývin horstev uvádí v souvislost s chladnutím žhavého nitra zemského, tu seznáme, že povrch země a tím i usazeniny moří se pochodem tím značně musely pozměnit. Žhavé jádro země schladnutím se zmenšuje, kůra zemská hledí se stáhnouti na menší objem, nastává napětí — tlak zemský, jehož výsledkem je buď svráštění vrstev neb úplné jich porušení, čímž vznikají pukliny (vržení, dislokace). Tato porušení vrstev nejví se nám vždy rozsedlinami, nýbrž v mnoha případech jsou nám patrnými jenom z porušeného sledu vrstev pozorovaných. Rozumí se samo sebou, že pochody ty mají často v zápětí výpnutí jedné části kůry zemské nad povrch, propadnutí jiné pod povrch.

A podobnými pochody nastalo vynoření Alp Julských z moří. Kdy započalo, není známo; jisto však jest, že dalo se již v době třetihorní a hlavně v mladší jeho části.

Julské Alpy náležejí k nejkrásnější zóně onoho sříceného území kůry zemské, jež Suess nazval sklesnutím periadriatickým, jehož centrum spadá v moře Adriatické. Proto Julské Alpy schodovitě zpřelámané níží se k jihovýchodu ku kotlině moře Jaderského. Ovšem že

sklesnutí to provázáno je na mnohých místech porušením vrstev, puklinami, lomy.

Sít těchto linií lomových studoval v Julských Alpách podrobně Diener a uložil svá pozorování v publikaci říšské geologické společnosti (Jahrbuch der geologischen Reichsanstalt 1884). Blíže seznání lomových linií je zajímavé z toho důvodu, že praskliny staly se základem dnešní stavby a nynějšího rozčlenění Alp Julských. Ježto některým čtenářům není dílo výše zmíněné přístupno, zmíním se zde stručně o výsledcích studia Dienerova.

Dle Suessa lze zde dva druhy lomových linií pozorovati. Předně okrajné neboli periferické praskliny, oblouky kol centra sklesnutí tvořící a za druhé příčné: radialné a záhybové s předešlými se křížící.

Jeden z největších periferických zlomů probíhá podél Pontebbany údolím Kanalským přes Trbiž a postupuje *ju.* údolím Sávy. Linie tato oddělila Julské Alpy od hor Karnských a Karavanek a dala vznik tektonickému údolí Kanalskému a Sávskému.

Druhá obrovská linie okrajní, počínající dle Tarrameliho daleko na západě u Belluna, vstupuje, jak Štúr uvádí, do hor Julských u Gemony, probíhá přes Kobarit, Tomín, Podmelec, Nemški rest, Podbrdo k Eisernu. Uvedená linie ohraničuje Julské Alpy na jihu a odděluje je od jižněji položených mass křídového útvaru lesa Trnovanského a Birnbaumského, jakož i Kreuzbergu.

Mezi těmito dvěma velkými periferickými prasklinami leží nezohýbaná tabule mesozoických usazenin Julských Alp, rozpraskaná soustavou krátkých příčných trhlin.

První z nich na západě jest trhlina Tagliamenta, jež vidlicovitě se rozvětjuje v dnešní údolí Rezje a Raccolany, tak že dán liniemi těmi první základ ku vzniku stejnojmenných údolí (Tarrameli).

Mezi příčné linie lomové zařazuje Diener také ono pošnutí vrstev mezi Pontebbou a Chiusaforte, které způsobilo náhlý obrat toku Felly k jihu a tím také směr údolí del Ferro.

Stejného původu jest pošnutí zjištěné na základě vyskytání se zrcadel leštěncových*) Pošepným v dolech Rablských, které zajisté nebylo bez vlivu na vytvoření se údolí Rablského.

Porušení vrstev v massivu Rombonu, jež možno sledovati dále při ústí údolí Banšice, jakož i ono vržení, spadající v jedno s průběhem Soče u stejnojmenné dědiny a u Bove, způsobily sklesnutí terénu druhdy výše stávavšího, i s usazeninami útvaru jurského a křídového (viz str. 84., 85.) do hloubi. Tak vznikla kotlina Bovecká a dán zároveň příští směr údolí Soče.

Však i pro horní část jejího toku v Trentě máme vysvětlení. Probíhá tudy linie počínající pod Veuncou a směřující roklí, kde Soča vzniká, k osadě Trentě. Diener pokládá vržení to pravděpodobně za příčinu praskliny, jež dělí hřeben Verevice od Pihavce a Kuly.

Nedaleko odtud v údolí Zadnice končí západní křídlo značné dislokace Triglavské. Tato počíná v Bochyňsku u Sredne Vsi, probíhá

*) Leštěnce, které byly na puklých místech pošnutím vrstev zrcadlovitě vyhlazeny.

úvalem Ribnice, srázy Tosc Vrchu, na jehož úpatí nalézáme utrhnuty starší horniny triasové (viz str. 53.). Kotlina Velopolská označuje místo, kde Triglavská trhlina se dělí ve dvě nové. Větev západní míří krasem dachšteinského vápence k sedlu Dolečskému a dále do údolí Zadnice. Větev východní ohýbá se na jižním kraji kotliny Velopolské, způsobila klesnutí jurských usazenin (viz str. 83.) mezi Tosc a Vernar Vrchem, obrací se k severozápadu a vstupuje blízko Kredarice do vlastního massivu Triglavského, načež končí v stěnách, jimiž Triglav spadá do údolí Vraty.

Mnohé z příčných trhlin mají západní okraj vyvýšený nad východní, což pochází od toho, že východní břeh trhliny sklesl.

Kotlinou jezer Belapečských probíhá puklina do Lahnské rokle a ryhou Weissenbachu do údolí Koritnice, kdež končí ve stěně Konské Škrbiny. V linii této pošnuty byly Rablské vrstvy sedla vršíčského skoro o 5 km k severu do kotliny jezerní (viz str. 66.). Pod vrcholem Mangartu rovnoběžně s touto trhlinou lze znamenati druhou kratší, a mezi obě tyto dislokace sklesl východní břeh pukliny Lahnské a s ním jurské usazeniny vrcholu Travniku, které se na něm nalézaly (viz str. 84.).

Rovněž při ústí údolí Veliké Pišenice u Kraňské Gory patrně jest porušení vrstev a sklesnutí části východní, což lze sledovati i ve skalách hory Ribišče a na severovýchodních stěnách Prisniku.

Čím více postupujeme k východu, tím níže klesají ulomené části horstva Julského. Velká trhlina Krmy nás o tom přesvědčuje. Lomivá linie Krmy vstupuje v pohoří v hřebenu Klečice a probíhá k jihu alpami Lipancou, Razorem a Konjšickým prohíbá k Ribnici. Podél této linie sklesl východní břeh její: planina Mrzalka a Pokluka do hloubi. Převratem tak značným vytisknuty byly mezi alpami Rudnople a Tosc starší horniny triasové nad dachšteinský vápenec (viz str. 53.).

Poslední efekt rušivých převratů v Julských Alpách spatřujeme ve vzniku kotliny Bledské sklesnutím do nynějšího niveau, jež tvoří další stupeň schodovitých trosek povrchu zemského, které ještě níže skleslým Lublaňským polem pokračují ku vpadlině moře Jaderského.

* * *

Z uvedeného dostatečně je patrné, jaký vliv mají tektonické poměry na relief Julských Alp, takže jimi vlastně předurčena byla hlavní údolí i směry vod tekoucích. Jak vyplývá z nálezů třetihorních usazenin, jež nalézáme v podobě nízkých teras v údolích na úpatí horstva, byla skoro celá odtoková soustava Julských Alp již před počtem ledovcové doby utvořena. Již tehdy bylo údolí Kanalské, Tagliamenta, Sávské, Rezje, Raccolanské a kotlina Bledská. Za svůj vznik děkují údolí ta tektonickým poměrům.

S vypínáním Alp počalo též jich větrání a vymílání tekoucími vodami — *erose*. Na mnohých místech určila stavba hor směr vody, načež erosivní činnost dílo dokonala a vznikla údolí smíšeného původu. Tak klikatý tok Soče na mnohých místech způsoben byl tektonickými poměry. Podobně vzniklo údolí Felly, Rablské, kotlina Bochyňská.

V utvořených údolích kladly se pak v době diluvialní ledovce, jež mechanicky pracovaly na rozšíření a prohloubení koryta údolního.

Jaká usilovná činnost erozivní nastala po ústupu ledovců, spatřujeme na rozrytém triasovém plateau Julských Alp, jež jen na málo místech zachovalo původní tabulovitou podobu. Většinou vody z tajících ledů vryly se hluboce, zanechávající paprskovitě od nejvyšších masivů se rozbíhající údolí. Dokladem toho jsou údolí skupiny Triglavské a Mangartské.

Vždyť vápence dachšteinský vzdoruje vodám tekoucím pramálo. Vidíme to na Bovecké soutěsce, kterou si v něm vyhlodala Koritnice, způsobivši rýhu přes 50 m hlubokou.

Rovněž horniny staršího triasu a palaeozoické vápence podléhají erodující síle vody snadno. Procházky v malebném Vintgartském žlebu a kaňonu Zilice u Trbiže nás o tom přesvědčují.

Zbytky vápencového plateau změněny činností vody atmosferické ve škrapová pole (viz str. 81.). Tam, kde vody z tajících ledovců působily v horstvu na méně skloněném terénu, tam vznikly četné dolíky, jak spatřujeme v »Peke« pod Triglavem (viz vyobr. v předešlém čísle), pak v okolí chaty Marie Terezie a na úpatí ledovce Triglavského.

Však ještě jiný ršivý účinek vody přichází v Julských Alpách k platnosti. Měkký materiál břidel werfenských rozmáčí se mnohdy v deštivých dnech tak, že tvoří kluzkou vrstvu, po níž se svážejí výše ležící horniny, tak že tam, kde břidly werfenské vycházejí na den, nejsou horské strže zjev. m vzácným (údolí Kanalské a del Ferro).

Málo kde v Alpách zračí se tak mocně rušivá síla větrání jako v horách Julských. Horské hřebeny dachšteinského vápence rozpadly se na mnohých místech jednotlivé špičky, věže a cimbuří, jichž úbočí pokrývají se spoustami ssutek, které přivály s hor snášeny jsou do údolí, kde zaplavují dna údolní, vysušují jezera (Rablské jezero). Ježto údolí jsou úzká, tu velké přivály způsobují snadno povodně, jež hrnouce s sebou spousty nánosů, pustošivě působí a demolují vše, co je v cestě.

*

Botanický výlet k české chatě a do jejího okolí. *)

Píše odb. učitel A. Kašpar.

Saviňské Alpy a česká chata zvábí každého léta více našich návštěv. Mají Alpy tyto, jakož i ostatní Slovanské Alpy, náležející v oblast jižních Alp vápencových, jisté přednosti před pásmem Alp centrálních, prahorních. Jsouce složeny ponejvíce z vápence, lehce podléhají vlivům atmosferickým, voda vymílá hluboké strže a údolí, čímž nabývají rázu velké divokosti a malebnosti naproti Alpám prahorním, jež jsouce složeny ponejvíce z ruly, žuly, svoru, fylitu a j., mnohem nesnadněji zvětřávají a tudíž takovou měrou nejsou rozčleněny. Za to honosí se svými rozlehlými, hlubokými ledovci, jež až do údolí zasa-

*) Přednáška téhož spisovatele: »O cestě do Saviňských a Julských Alp a květeně tamní«, konaná dne 25. ledna t. r. v Klubu přírodovědeckém, uvedena je v krátkém obsahu v 11. a 12. čísle »Vesmíru«.

hují, kdežto Alpy vápencové opíývají ponejvíce sněžnými poli. Ledovcům nelze se na nich udržeti. Jiná přednost, již zejména botanik si váží, je bujnost a bohatost flory, která výborně prospívá na teplém podkladu vápencovém, o čemž i u nás svědčí bohatá flora karlštejská, svatoivanská, svatopropokská a radotínská, jež na silurském vápenci se usadila.

Botanik bude vždy s kořistí v Alpách těchto spokojen, ať sbírá na Vys. Obiru v Karavankách, ať v okolí české chaty v Alpách Saviňských, či na Triglavu nebo na — botanicky proslavené — Černé Prsti v Julských Alpách!

Za časného jitra (ku konci července min. roku) opustili jsme Kazino a stoupali stinným lesem celkem pohodlnou stězkou. U výši asi 1400 m setkáváme se již s četnými horskými rostlinami mezi začínající tu klečí. Ke skvostům zdejší flory patří rudá lilie (*Lilium Carnolicum*), specialita těchto Alp. Nikde jsem ji už ve Slovanských Alpách nenalezl. Je přes 1/2 m vysoká, má četné lodyžní listy, jednotlivé, velké, níčí, červenožluté květy a cibulku hluboko ve šterku zapuštěnou, že nesnadno lze ji dobyti. Stezka dále vroubena je krásnými, modrými, značně velkými květy plazivého keřiku, plaménku alpského (*Clematis alpina*), rudými, okrouhlými korunkami nízkého pěníšníku čili »růže alpské« (*Rhodothamnus chamaecistus*), žlutými korunami devaterníku (*Helianthemum alpestre*), něžnými bílými kvítky růžokvěté rostliny (*Dryas octopetala*), jejíž spodiny listů jsou stříbrnoplstnaté (proto *Silberwurz*), drobnými bělavými květy různých kozlíků (*Valeriana montana*, *saxatilis*, *elongata*), z nichž prvý znám je z našich zemí jen z uhersko-slezských hranic. Přesedše malé sněhové políčko, ocitáme se u české chaty, vroubené kolem dokola bujnou florou. Z té jsou tu: Drobný, modrý len alpský (*Linum alpinum*), bělokvětý pryskyřník omějolistý (*Ranunculus aconitifolius*), rostoucí u nás v pohraničných horách, pak čistě alpské druhy (*Ranunculus Trautvetterianus* a *hybridus*), známý náš upolín (*Trollius europaeus*) a kyčelnice devítolistá (*Dentaria enneaphyllos*), též naše horská, jedovatá kýchavice bílá (*Veratrum album*), krásné »růže alpské« (*Rhododendron hirsutum* a *intermedium*), vřes zelenavý (*Erica carnea*) s krvavými drobnými květy, jenž vzácně jen v některých krajích českých roste, různé všivce (*Pedicularis rostrata*, *recutita* a j.), některé lomikameny (jako *Saxifraga cuneifolia* a *controversa*), lněnka horská (*Tresium alpinum*), známá z pohraničných hor našich a vzácně z jižní části okolí pražského, též náš kokořík přeslenatý (*Polygonatum verticillatum*), mnohé křížatce, jako drobný penízek (*Thlaspi alpinum*), vysoký, rozkladitý, drobnokvětý lžičník (*Cochlearia saxatilis*), vzácný, bělokvětý huseník (*Arabis vohinensis*), ze složnokvětých všudybylé *Bellidiastrum Michellii*, alpská to velkokvětá sedmikráska, podbělice (*Homogyne silvestris*), řebříček se stříbřitými listy (*Achillea Clavenae*), naši smetance ne nepodobná *Apocynis foetida*, jejíž kořen za čerstva páchne, smutně vyhlížející babí květ horní (*Bartsia alpina*), nazvaný tak Linnéem ku počtu jeho záhy zesnulého přítele Jana Bartsche, jenž jako mladý lékař a cestovatel zemřel v Surinamu, a kterouž naléztí můžeme v Krkonoších, vysoký, drobnokvětý, tmavofialový krtičník (*Scrophularia Hoppei*) a náš vzácný muk krkonošský (*Sorbus chamaemespilus*) s růžovými květy,

jenž jen na nejvyšších hřebetech krkonošských roste, dále též zcela obyčejná naše sasanka bílá, která však tu teprve v červenci kvete, kdežto u nás v březnu, dubnu; pak vraní oko, lilie zlatohlavá, brusnice u velkém počtu, kuklík potoční a j.

Z dřevnatých rostlin sluší zaznamenati zakrsalý jeřáb, modřín, kleč a malý, plazivý keřík, jalovec nízký (*Juniperus nana*), známý též z Krkonoš. Okolí chaty jsou chráněno před prudkými větry hradbou okolních hor, nejsouc příliš vysazeno úpalu slunečnímu a majíc výbornou prst, poskytuje znamenité stanoviště alpské flóry. Zde naskytá se vhodné pole pro botanickou alpskou zahrádku, jakouž se už některé chaty v Alpách jiných honosí.

Vděčnou vycházku lze od české chaty podniknouti na Saviňské sedlo. Svěříme se ochraně výborného vůdce Potočníka, který nás provede »Žrelem«, kde naučíme se šplhati po strmé skále, ovšem zachycující se železných stupátek a lana. Sněhová pole střídají se se skalisky a úklony travnatými, posetými nespočtenými pestrými, namnoze velkými květy, které lákají k sobě nejen hmyz, ale i oko turistů. Tak upoutají každého husté polštářky nádherných růžových květů silenky bezlodyžné (*Silene acaulis*), velké, modré zvonce hořce bezlodyžného (*Gentiana acaulis*), jenž u nás zhusta pro okrasu se pěstuje, něžné, fialové korunky prvosenky nejmenší (*Primula minima*), kterou známe z vysokých Krkonoš, a mnohem větší modré koruny prvosenky jiné (*Primula Wulfeniana*), drobnou, střihanou modré korunky různých dřípatek (*Soldanella alpina*, *pusilla*) a modré kulovité květenství koulenky srdcolisté (*Globularia cordifolia*).

Též neschází nezbytné *Bellidiastrum Michellii*, pak je tu pryskyřník (*Ranunculus hybridus*), všivec (*Pedicularis incarnata*), šedivý koprník (*Athamanta cretensis*). — Překonati jest ještě jedno větší sněhové pole, abychom se ocitli na samém sedle Saviňském (2014 m), na kterém ohromné balvany se kupí, mezi nimiž našly svůj útulek sporá kleč a některé vzácnější květiny, jako růžový lýkovec (*Daphne striata*) a nízký lomikámen (*Saxifraga crustata*), jehož listy mají okraje vápnem inkrustované.

Mlhy zabírají rozhledce; zříme dolů do obrovských, ponurých kotlin skalních, naplněných mlhou, zima a ostrý vítr nutí nás, abychom skryli se za balvan a zahřáli se douškem vína. Cítíme se stísněnými v těchto skalních pustinách vápencových, kde vládne ticho hrobové. Rádi vracíme se v útulnou českou chatu, kde v teploučku milé posezení. Zatím zakládáme svoji botanickou kořist do papíru. K večeru rozmnožila se společnost naše o nové české výletníky. Pětiletý synáček nesl si pestrou kytici alpskou, která jej nesmírně těšila, a byl rozradostněn, když se dověděl jmen některých z těchto přinesených květů. Chlapec na svůj útlý věk jevil obzvláštní náklonnost a zálibu ku květinám.

Večera toho zažili jsme též bouří alpskou. Jsme rádi, že jsme v bezpečném útulku! Čas rychle ubíhá, musíme na lůžko, abychom zítra časné mohli vydati se na Grintovec. — Za mlhavého jitra o 5. hod. vydali jsme se s vůdcem Potočníkem na nejvyšší horu Alp Saviňských. Pro mlhu nevidíme dolů! Na mnohých místech blesk zanechal stopy

své činnosti na pevné skále vápencové. Urazil notný kus hřebene a bělavé místo nezvětralého kamene značí místo, kudy sjel do hlubiny. Překonavše ještě několik sněhových polí, přišli jsme na vrchol Vel. Grintovce (2559 m) o 9. hod. Zde též spousty sněhu a patrné známky řádícího blesku.

Květena na holých skalních Mlinarského sedla, Mal. i Vel. Grintovce je prachudičká. Vždyť nemá se na čem zachytiti. Jen nejotužilejší kvítky choulí se v štěrbinách skal. Tak jest to předrobná, bělokvětá *Crucifera Hutchinsia alpina*, která všude v Alpách (zejména vápencových) právě nejvyšší hory vyhledává, pak malý, žlutokvětý lomikámen (*Saxifraga Seguieri*) s hustými, nahloučenými listy při zemi a krátkými stopkami, aby chráněn byl před zimou. Z trav našel jsem jedinou pěchavu (*Sesleria ovata*), jejíž krátká stébla skoro celá ukryta jsou v hnědé pochvy, z nichž vyčnívají drobné, oválné klásky ocelově namodralé. Z ostríc pozoroval jsem *Carex firma*, která činí velmi husté polštářky, z nichž vyčnívají rezavohnědé klásky.

S Grintovce neměli jsme vyhlídky pražádné. Mlha nás dokonale zahalovala. Zapsali jsme se do knihy návštěvníků a vložili ji opět do železného pouzdra, přikovaného na skále. Dovidáme se od Potočníka, že jsme letos prvními turisty, kteří od chaty slezli Grintovec; až dosud nebylo možno pro spousty sněhu sem se dostat. Posilnivše se krátkou snídaní, ublírali jsme se po pohodlné stezce k chatě Zoisově na sedle Kokerském.

Odtud asi za hodinu, jdouce po prudkém svahu skalním k východu, dojdeme do údolí bystřického, proslaveného romantikou i květenou. Jím protéká prudká řeka Bystřice, pramenící se nedaleko samoty Uršiče. Nádherný koutek alpský, jakému hned není v Alpách rovno! Z bohaté květeny uvádím tyto rostliny: Obrovský zvonek (*Campanula thyrsoidea*), který svým vzrůstem i listy upomíná na užanku, růžový hvozdič (*Dianthus Sternbergii*) s jemně rozstříhanými plátky, pak hvozdiček lomikámen (*Tunica saxifraga*), podobný šateru polnímu, mající však kalich ještě podepřený kalíškem a jenž roste u nás jen vzácně, dále bolševník (*Heracleum austriacum*), četné brambořky, zimolez (*Lonicera alpigena*), přehojnou šalvěj lepkavou (*Salvia glutinosa*), známou z Krumlovské a z Brd, jež celá lepkavými chlupy je pokryta, havéz bělostnou (*Adenostyles albida*), známou nám z Krkonoš, podobně jako starček potoční (*Senecio rivularis*), konečně plavuň pučivou (*Lycopodium annotinum*) s pichlavými listy.

Silný, vytrvalý déšť a bouře zkazily nám další botanisování, i byli jsme povděční, že s večerem dorazili jsme utrmácení celodenním pochodem do lázeňského města Kamníku (Stein), odkudž namířeno jsme měli na hl. město Lublaň a pak na Julské Alpy, abychom navštívili památný Triglav a Černou Prst.

✱

Skupina Višská

Popisuje Dr. Vladislav Růžička.

III. Hydrografie.

(Dokonč.)

Také Zilica má celou řadu přítoků s pobočných úvalů stékajících; význam připadá však pouze jednomu, totiž potoku Trbízské Krnice — Mrzle Vodě. Tok jeho jest velice charakteristický pro ručejce Julských Alp.

Mrzla Voda pramení v samém závěru Trbízské Krnice; hlavně živena jest sněžišti pod Divjou Kozou rozloženými, mimo to několika nepatrnými pramenky, vyvěrajícími pod Vlastovčími štíty. Sebravši se v malý potůček vniká do zony kleče, potom do houštin lesů a vrhá se s okraje spodnější zalesněné terasy Trbízské Krnice závojovým vodopádem dolů ku mírněji skloněnému dnu údolí; znamenitý pohled na vyličenou část jeho toku se otevírá s Rablského prohlí. Jako stříbrná nitka probleskává odtamtud Mrzla Voda z folie tmavých lesů, po obou bocích vystávají strmé holé stěny Vysoké Police, Lepe Glavy, Krničské špice, Vlastovčích štítů, vysoko v divokém koutu pak mezi nimi svítí ložiska bílého sněhu a nad nimi pnou se k obloze nahé skalní příkřížiny Divje Kozy. Je to jeden z těch obrazů, které se nezapomínají a po nichž oko vždy znovu touží.

Sotva se Mrzla Voda vymaní z houštin listnatého podrostu, zaniká místy téměř úplně v nánosích, které ji provázejí až k samému vyústění u Mrzle Vody.

Spád tohoto potoka v hoření části značný, jest v dolní části toku jen zcela nepatrný.

Z ostatních přítoků Zilice jest uvést — pokud jde o naši skupinu — ještě pouze přítok sekundární, který jest přítokem Zilice pouze prostřednictvím potoka Vertinova logu, t. j. potok Višarský. Potok tento, který má veliký spád, snáší velké množství nánosů a bylo proto jeho lůžko několika zděnými terassami k zachycování jich uměle upraveno. Celý potok lze sledovati, jdeme-li na Sv. Višarje, obvyklou cestou poutníků ze Žabnice. Pramení v bažiskách na východ od hostince Pucharova na planině pod stěnami Pražniku, které jsou posledním zbytkem jezera druhdy zde stávavšího.

Je tedy z uvedeného zřejmo, že skupina Višská netrpí nedostatkem vodstev, okolnost to v jižních Alpách vápencových dosti pozoruhodná. Tím pozoruhodnější, že i ve vyšších polohách (při horských tourách) s vodou se setkáváme. Vysvětliti to lze tím, že ve skupině Višské nacházejí se hlavně vrstvy spodního a středního stupně útvaru triasového a dachštejnského vápence, kde se objevuje, vyskytuje se ve formě silně zvětralé a nikoli v rozsáhlejších plateau. Spodní a střední trias obsahuje totiž vrstvy neprostupné, které nutí prosakující vody vycházeti na den. Pod sedlem Pražnickým i na Rudním Vrchu jsou prameny. Z údolí zejména Zajzera vyniká bohatstvím mocných pramenů, z nichž uvádím pouze Črni studenc pod Črním vrchem, prameny na Projera senožetu a Studenec v koutě mezi Neboisem a Višem.

Jest nám také zaznamenati řadu vodopádů i v létě pozoruhodných, byť nevynikaly velkými dimensemi. Jsou to: vodopád potoka Virového blíž Ušci, potoka Cadramazzo u Chiusaforte, rio Montasia nedaleko Pian di qua v údolí Raccolanském, Mrzle Vody v Trbízské Krnici, potoka Zapražského v Žabnické Krnici (dvojitý), Krničského potoka u Ovčarvsi, potoka v Rutu u Zajzerské chaty.

Krniční potok jest přítokem Bely Zajzerské; pramení v ssutkovém koutu Klobuk pod Lovcem, záhy mizí směrem západním v hustém, těžko přístupném lese a vrhá se s terassy asi 30 m vysoké skalní rokli do Zajzery. Za prudké bouře déle trvající, jak jsem jich zde více zažil, jest tento vodopád ohromně zmohutnělý jediným blátivým proudem, jímž slétá mnoho nánosů, někdy zdánlivě více než vody.

Potok Zapražský vzniká v závěru Zaprahy (Žabnické Krnici) pod severními stěnami Divje Kozy a rázi si cestu divokou úzkou rokli. S. P. D. získalo by si zásluhu, kdyby tuto rokli učinilo přístupnou. Dalo by se to asi malým nákladem pořídit. V pozadí jejím sklesá dvojitý vodopád, který i v letech deštěm chudých hojně vody vedl.

Vodopád potoka v Rutu lze viděti, když od Zajzerské chaty vystupujeme k sedlu Rudní vrch. Je to skrovný závojový vodopádek, ale v pusté roklině, do níž spadá, dvojnásob milý.

Jednou z předních ozdob skupiny naší jest Rablské jezero. Klidná a zdánlivě bezedná leží jeho temně zelená tůň v kruhu vždy zelených lesů; strmé vrchy obkličují je ze všech stran, jenom jihozápadní konec leží volně vyznačen deltovitým ústím Jezerního potoka (Bely). Rauhe Köpf na západě, Predelská Glavča a Ruševa Glava na východě zrcadlí v něm hlubokou zelení kryté stráně, na jihu Jezera stáplí v něm své bílé skalnaté boky. Těsně podle levého (orograficky) břehu vine se cesta od Neveje k Rablu, nad pravým břehem sunou se kryté galerie zimní silnice a když tato se zatáčí ostře na východ k silnici letní, vede lesem dále až k úvalu Mirniku sledovatelná stezička, která jako všechny předešlé cesty poskytuje aspoň místy pěkné pohledy na jezero. Nejznámější je pohled od severovýchodního konce, poblíže restaurace, kde v pozadí jezera semknutého s levé strany Jezercou, s pravé Rauhe Köpfem týčí se dvojvrcholná, často i pozdě v létě sněžiská krytá Čerňala.* Měně známý, ale velmi pěkný pohled s průzorem na Fünfšpicí** rozevírá se od první zátočiny levého břehu na severovýchodním konci, jdeme-li silnicí k pěvnůstce. Nezapomenutelnými zůstanou dojmy zažité na tomto jezeře v podvečer, po západu slunce, zejména, zvolíme-li za stanoviště louky za jihozápadním koncem, kde kvete hojně pyrenejského máku. Před námi prostírá se tajemná černá, jen místy zeleně zableskující hladina, kol kolem dřímají temné lesy a v pozadí svítí z nich veliké ssutkové proudy Lahnšpicí, na jejichž vrcholcích zmírají poslední úsměvy dne. Na obloze temně modré zančují se hvězdy. Vše dýše veliký mír; ticho nesmírné vznáší se nad krajinou, slyšíš jen oddechování lesů a šplounání jezerních vod...

* Viz pohled na jezero Rablské v tomto čísle.

** viz obrázek, přílohu k č. 5. Alpsk. Věstníku.

Jezero Rablské má tvar vřetene, jehož delší podélná osa běží směrem od jihozápadu na severovýchod, jest 1,5 km dlouhé a v nejširším místě 0,5 km široké. Obvod jeho počítá 4,6 km, plocha, kterou kryje, asi 0,56 km². Je to tak malá vodní nádržka, ale výška nad mořem, v níž odpovídá — asi 970 m — činí ji jezerem velehorským. O hloubce jeho nemohu udát čísel; dosud vyšle sešity Penck-Richtrova atlantu alpských jezer neobsahují jezero Rablské, vlastních měření jsem pak dosud nekonal; lze však souditi z barvy vody uprostřed jezera, že hloubka je tu poměrně značná.

Pravil jsem, že jezero Rablské jest jezerem velehorským. K tomu dlužno dodat, že zároveň jest jezerem údolním a t. zv. říčním, ježto má přítok i odtok. Tážeme-li se, jakým způsobem asi povstalo, tu jeví se následující. Většina velehorských jezer údolních vznikla zahrazením. V našem případě způsobila zahrazení asi moréna starého ledovce, který druhdy se zde od Kaninu šinul a zatlačen výběžky Vysoké Police a Jezercy svou morénou pod patou Vršiče a Lahnšpic údolí v místech, kde se nyní od Rablu k jezeru vystupuje, zatarasil. Když pak změnou podnebí ledovce ustoupily, tu z tajících ledů a sněhů utvořila se zde nádržka, která zásobována okolními potůčky, otevřela si konečně odtok Zilicou. Jezero neudrzuje se pouze těmito přítoky, které je, jak jsem se již zmínil, z valné části ssutkami zanášejí a tím vysušují. Nejen nepatrný spád hlavního z těchto nánosy vedoucích potoků přispívá k udržení jezera, ale zajisté i dešťové srážky, které jsou zde velmi značné; roční průměr jich obnáší v Rablu 2183 mm (na základě 15letého pozorování).

O teplotě vody jezerní nemohu rovněž sdělit žádných čísel a následkem toho také ne, ku kterému typu termického vrstvení vody jezero Rablské náleží. Lze však souditi, že náleží k t. zv. typu umírněnému, totiž takovému, při němž v létě bývá teplota hořejších vrstev nad, v zimě pak pod $+4^{\circ}$.

Tím vyčerpán program této stati, jež měla se zabývat vodami skupiny Višské. Bylo by se snad leda ještě zmíniti o vodách, které se tu dříve nacházely. Uvedl jsem v tomto odstavci, že na sedle Nevejském a pod Pražníkem na salaši Višarské nacházela se jezírka. O zmizelém jezeře Zajzerském zmínil jsem se pak již v II. odstavci své monografie^{*)}.

Také o ledovcích bývalých mohl bych zde pojednávat; odkazuji však v příčině té na pojednání svého přítele dra. Laxy »O původu Julských Alp«, kde lze se orientovati.

Několik slov jen věnoval bych nynějším trvalým sněžiskům skupiny. Jsou to — nepřehlídíme-li k firmu Špranji a sedla V. Neboisu — sněhová pole Žabnické a Trbižské Krnice a Hude Police. Zadní Špranju nalezl Gstirner^{**)} r. 1893. celou zaledněnou a v ledu zvláštní trhliny podélné i příčné. Prostoupil jsem ji v září 1900. a ačkoli byla celá zaledněná, neviděl jsem nic podobného.

O sněžiskách Trbižské Krnice uvádí Findenig^{***)}, že byla velmi rozsáhlá, tak že i po nich sjížděl při sestupu s Lovce. Dnes zbylo tam

*) Alpský Věstník, r. III. str. 96. (Nomenklatura).

**) Zeitschrift D. Ö. A. V. 1901.

***) Zeitschrift D. Ö. A. V. 1879.

pouze několik sněhových skvrn pod Divjou Kozou. Sám se však pamatuji, že bylo v místech těch před několika lety sněhu mnohem více. Totéž platí o sněhových polích na severní stěně Hude Police, které svítí do dálky jako pověstné ony »holubice« Schreckhornu. V poslední době zmenšila se i ona na nepatrné plochy, kdežto před lety oba Kouty byly jimi úplně vyplněny.

V Žabnické Krnici pod severní stěnou Divje Kozy a na některých místech Zaoltarji jest rovněž několik trvalých sněžisek.

Trvalé sněhové pole, které jen velmi zřídka zaniká, leží také v koutu pod severním srázem Mojžiše. Jako tento, ani onen sníh nepočítal dosud piklu horolezcova.

Greben v Alpách Saviňských (2224 m).

Napsal dr. Stan. Prachenský.

V článku svém, nadepsaném: Ein Wort für die Steiner Alpen, ein Stiefkind der Ostalpen, praví Otto Fischer hned úvodem: »Kdežto Alpy Julské se svým bájemí obestřeném Triglavem co rok velkým počtem přátel hor bývají vyhledávány, jsou Alpy Saviňské, jichž mohutné stěny tvoří hranici mezi Kráňskem, Štýrskem a Korutanskem, proudem turistů až dosud úplně zanedbávány« a jsou slova tato zajisté správná.

Stejným právem však mohl bych dnes já, chtěje ztratiti několik slov na prospěch Grebenu, 2224 m vysokého jihozápadního výběžku Alp Saviňských, článek tento nadepsati: Slovo pro Greben, pastorka Alp Saviňských. Neboť tak jako ten velký proud turistů míjí Alpy Saviňské, tak opět i ti, kteří do Saviňských Alp zabloudí, vyhýbají se Grebenu, či vlastně abych pravdu řekl, on sám až dosud vyhýbá se jim, sedě jako popelka v koutku opodál pyšných svých bratří a sester, hrdě s patra naň shlížejících Grintovce, Kočny, Skuty, Ojstrice atd.

Těmto dámám a pánům jsem za pobytu svého v Jezeru již ve směs a některým i několikrát do roka svou návštěvu učinil; Grebenu jsem až dosud své visitky neodevzdal. Lákalo mne to proto k němu nahoru.

Den 31. srpna lonského roku zvolen k výstupu.

Jernej Krč, hospodář z české chaty, jenž měl na výletu tomto mě choti a mně býti průvodcem, den před tím odpoledne, když stáli jsme na silnici pod Kazinem v Jezeru a žádal jsem ho, aby nás druhého dne ráno očekával po šesté hodině v hostinci Pošnarově, kroutil nedůvěřivě hlavou, kdy prý bychom to musili vstávat, abychom o šesté byli již u Pošnara. Když řekl jsem mu, že budeme vstávat v pět a že po šesté budeme na místě, chtěl učiniti sázku. A byl by prohrál. Nepočítal s našimi koly, jichž pomocí došli jsme z Jezera dne 4. srpna za něco málo více než půl hodiny za krásného chladu jitřního po skvostné silnici kokersko-jezerské do hostince Pošnarova, kde jsme ještě dosti času měli zásobiti se na cestu výbornými kraňskými klobásky, domácím to výrobkem paní Pošnarové.

Krátce po 1/2 7. hod. ranní nastoupili jsme s Krčem pout dobře Slov. Plan. Družstvem značenou cestou vozovou, již však zkratkami velmi dobře lze zkrátit, po níž za 3/4 hodiny došli jsme statku Robova, kde občerstvili jsme se vodou. Cesta další vede zprvu ještě dosti pohodlně stále lesem, přecházejíc však do Roblekova žlebu stává se příkrější a poněkud namáhavější, zejména v poslední části, než dojdeme dolních stěn skály, ježto jest nám překonati malý kus ssutek (1 1/4 hod., v celku 2 hod.). Zde máme však také již veškeru námahu za sebou. Zbytek až na samotný vrchol jest pouhou horskou promenadou pro každého turistu, jenž vydrží několik hodin na nohou.

Pod skálou zahýbá v levo nová, ve skálu ražená zajímavá stezka, kterou přejdeme žleb a minouce dřevěná vrátka, jimiž jest skotu výše se pasoucímu zabráněn sestup do údolí, vystoupíme za krátko na širokou kotlinu, rozkládající se mezi Grebenem po levé a Velkým Zvonem po pravé straně, nazvané Dolgou Njivou (1650 m), s malou zděnou chatou pastýřskou, s rozsáhlými pastvinami a bujnou vegetací, jež pro botanika není prý bez zajímavosti (1/2 h. — v celku 3 h.). Pět minut od salaše v pravo od značené cesty výborný pramen (poslední voda). Z Dolge Njivy dojde se znenáhlym stoupáním snadno až na vrchol Grebenu. Nejprve po travních směrem severozápadním k rozcestí s tabulkou, označující sestup do údolí bystrického k Uršiči, pak dále stále týmž směrem, na konec pak k východu na vrchol, jehož dostihneme z Dolge Njivy za 1 1/2 hod. (v celku 4 1/2 hod.).

Vyhlídka s Grebenu není obsáhlá a proto snad vrchol tento jest tak málo navštěvován. Lze dobře viděti jen Karavanky a z Alp Saviňských pouze Kočnu a Grintovec. Jedině tyto dva vrcholy, avšak právě tento pohled jest pro turistu-gourmanda, jenž vrcholy tyto již se všech stran obhlédl a »ohmatal«, vysoce zajímavý, ano i překvapující. Odnikud se strany jižní oba tyto vrcholy nečiní tak imponujícího, velkolepého dojmu, jako s vrcholu Grebenu. Ta Kočna, jež turistovi stoupajícímu z údolí k sedlu Kokerskému zdá se tak nepatrnou a ten Grintovec, jenž zdá se mu býti dosti nepatrným krátkým táhlým hřebítkem, vystupují před námi, shlížíme-li na ně s Grebenu, v celém svém majestátu. Ty ohromné hloubky, jež kolem nich zejí, zdají se zvedati je ještě výše nežli skutečně jsou a dodávají jim tak velebné obrovitosti. A ještě jedna jest okolnost, jež k tomu přispívá, že obraz jeví se nám jest tak velkolepý. Vidíme zde oba obry savinské, Kočnu i Grintovec, vedle sebe, oba stejně imposantní, vidíme zde sloučený obraz pohledu s Kočny na Grintovec a s Grintovce na Kočnu.

Jediný tento pohled již za to stojí, vážit lehkou cestu na vrchol Grebenu.

Neměli jsme sice zcela jasné vyhlídky s Grebenu. Přes vrcholy Kočny i Grintovce i doleji valily se bílé mlhy a přece i to, co jsme viděli, bylo imposantní.

Bohužel nekochali jsme se dlouho těmito krásami. Právě ty mlhy, jakož i vítr, jenž nezdál se nám býti příliš příznivým, přiměly nás k tomu, že jsme se dlouho nemeškali, obávající se, že by nás bouře nebo déšť stihnouti mohly a vědouce, že máme před sebou turu ne zcela lehkou a jednoduchou.

A tak posilivše se výborným výrobkem paní Pošnarové a zapivše jej vodou, již Krč v láhvi z Dolge Njivy s sebou přinesl, měli jsme se po půlhodinném odpočinku k sestupu, k němuž zvolili jsme směr k sedlu Kokerskému, kde měli jsme se v chatě Zoisově na večer sešiti s přáteli svými z Prahy.

Nejpřirozenější sestup s Grebenu k sedlu Kokerskému byl by směr severovýchodní po hřebeni a po jeho severozápadních svazích. Tudy však prý ještě nikdo o výstup nebo sestup se nepokusil pro příliš strmé, nedostupné srázy. Mám za to, že cesta směrem tímto nebyla by nemožnou, o čemž dole ještě se zmíním.

My ovšem nebyli jsme na žádné cestě výzkumné a zvolili jsme proto k sestupu cestu, vlastně toliko směr — cesty tu vůbec žádné není — značené před delší dobou prof. drem. Janem Frischaufem. Túra po cestě této, zejména byla-li zvolena pro sestup, vyžaduje turistu úplně vyškoleného a bezzávratného, neboť jest na ni překonati několik míst dosti exponovaných.

Sestup vede nejprve směrem severovýchodním a východním po velmi strmých travních a skalách, místy dosti exponovaně asi půl hodiny, až pod masiv Grebenu na straně východní.

Bylo třeba nejvyšší opatrnosti při sestupu tímto a to tím více, že musili jsme stále pečlivě pátrati po značkách, jež jsou velmi řídké, a i ty jsou již značně vybledlé. Místy není značek vůbec a jest dosti těžko tomu, kdo jest bez vůdce (a i ten náš byl sám někdy v koncích), pravý směr uhodnouti.

Další kus cesty jest snadný. Jde se nejprve pod skalními útesy po ssutkách, štěrcích a balvaništích směrem stále severovýchodním, skoro horizontálně k travnatému hřebenu, a když jej překročíme po travnatém svahu směrem severozápadním vzhůru stále strměji, poslední kus lehkým kuloárem na hřeben Kalské Hory. Stráž, po níž se vystupuje, poseta jest nádhernými protěžemi.

Sestupovali jsme půl hodiny, šli jsme asi půl hodiny horizontálně a nyní opět tři čtvrti hodiny vystupujeme, abychom dostoupili hřebene, jenž se táhne od Grebenu k sedlu Kokerskému.

Pohlížeje s Kalské Gory k vrcholu Grebenu, nemohl jsem uvěřiti tvrzení Krčovu, že odtud rovným směrem jihozápadním po hřebenu na vrchol Grebenu dostat se nelze. Stálo by za pokus o tom se přesvědčiti. Úspora časová i úspora na ztrátě výšky byla by veliká, snad více než 50%.

Měli jsme za to, že nyní již jen lehce sběhneme s Kalské Gory na sedlo Kokerské do chaty Zoisovy. Ale, chyba lávky! Nejobtížnější kus cesty měli jsme ještě před sebou.

S Kalské Gory se sestupuje po západních strmých stránkách hřebenu od vrcholu Grebenu směrem k severozápadu se táhnoucích, nejprve ssutkami a velice pěknými travníky, pak skalou stále velmi exponovanou, tak že nám místy ani ruce a nohy nestačily a my i jiným způsobem pomáhati si musili, abychom se nedostali proti své vůli příliš rychle ku předu.

Zajímavou lezení touto, jež trvá asi půl hodiny, dostaneme se konečně na sedélko mezi dvěma vyčnívajícími skalami a máme nej-

horší za sebou. Jen ještě malý strmý komínek s dobrými záchyty a pak následují již jen lehčí skály a ssutky, po nichž dostaneme se pod samé strmé srázy Kalské Gory a v několika minutách na sedlo Kokerské do chaty Zoisovy (z Grebenu $2\frac{1}{2}$, z Kalské Gory $\frac{3}{4}$ hod.).

Odpočívající před chatou Zoisovou a pohlížející k stěnám Grebenu, uvažovali jsme, kterak jest toho litovati, že spojení se sedlem Kokerským není přímější a schůdnější. A dalo by se zajisté pořádně nákladem ne příliš velkým.

Dolga Njiva jak svojí polohou, tak i celým svým charakterem výtečně hodila by se pro stavbu menší horské chaty.

Chata na Dolge Njive měla by několik předností. Sloužila by jednak k výstupu na sever na Greben, na jih na Krvavec, jednak k přechodu z údolí Kokerského do údolí Bystřického. Chata tato po zbudování nové cesty po vrcholech Krvavce a Grebenu na Kokerské Sedlo s pokračováním Nad Podeh až na vrchol Grintovce ulehčovala by pak také jednu z nejkrásnějších partií vysokých, neboť cesta z Krvavce až na Grintovec pohybovala by se neustále ve výši 1650 až 2559 metrů a usnadňovala by i spojení s Českou chatou. Za jediný den snadno a pohodlně bylo by pak lze z České chaty dostoupiti Grintovce, dojíti o polednách na sedlo Kokerské do chaty Zoisovy a odpoledne přes vrchol Grebenu dojíti na noc do chaty na Dolge Njive, kde pak turista rozhodnouti by se mohl buď k sestupu do údolí Bystřického, nebo do údolí Kokerského, anebo konečně k dalšímu ještě výstupu na Krvavec. Zřízení chaty této, pak slovinské cesty s Grebenu na Kokerské sedlo a nové slovinské cesty odtud (směrem Krčovým) na Grintovec dán by byl i zevní náter slovinský oblastí, kde až dosud s nápisy atd. pouze německými se shledáváme.

Doporučujeme závěrečnou úvahu tuto správě kráňské podružnice k zralé úvaze.

*

Itinerář pro skupinu Višskou.

Sestavil Dr. Vladislav Růžička.

Nehodlám pěti žádných dithyrambů o skupině Višské, avšak každý, kdo ji znal, dá mi zajisté za pravdu, tvrdím-li, že náleží mezi nejkrásnější a nejpohodlnější přístupné části Alp vůbec a slovinských zvláště, nehledíme-li k zajímavým poměrům národopisným. Nestala-li se dosud módní, tedy přece návštěva její stále vzrůstá a Zajzerská chata, jež před několika lety ještě neměla více než 30 návštěvníků, minulého léta hostila jich přes tisíc. Příhodnost doby vystihla Zilská podružnice S. P. D., zakoupivši v Zajzeru na místě nejlépe situovaném pozemek pro stavbu hotelu, podnikl to ode tří let stále mnou urgovaný, v kteréžto snaze našel jsem podpory u výboru našeho odboru, zejména v obětavém p. radovi dru. Frantovi. Doufám, že podnikavost Zilského odboru bude korunována plným úspěchem a že v brzké době jeho hosty v novém domě na úpatí Više. S hotelem tím nelze ovšem ještě letos počítati a proto následující itinerář — pokud jde o Zajzeru — jest pouze prozatímný. Jeho účelem jest poskytnouti tomu, kdo o skupině Višské se

hodlá informovati, sestavení snadných tour k účelu tomu vhodných. Milovníci vysokých tour snadno si jej doplní dle »Julských Alp«,*) kde dlužno také podrobnosti hledati. Dny odpočinkové lze dle libosti vsunouti, ježto chaty k noclehování určené jsou dobře ohostěny.

Za východiště zvolena Trbiž.

Na 1 den. a) Trbiž—Pontafel, drahou; Pontafel—Chiusaforte pěšky neb vozem; návrat do Trbiže. Pohodlný celodenní výlet.

b) Trbiž—Rabl—Rablské jezero 1325 m. — Sestup do údolí Trbižské Krnice—Mrzla Voda—Trbiž. Asi $5\frac{1}{2}$ h. pochodu.

c) Trbiž—Žabnice—úvalem Višarským na Sv. Višarje 1792 m. — Sestup po cestě S. P. D. k chatě Zajzerské. — Zpět do Ovčjavsi a drahou do Trbiže. Asi $9\frac{1}{2}$ h. pochodu.

Na 2 dny. a) I. Trbiž—Rabl—chata Findenigova 6 hod. — II. Viš 2669 m. Sestup přední Špranjou k chatě Zajzerské—Ovčjvas—Trbiž. Asi 8 hod.

b) I. Trbiž—Sv. Višarje—sestup do Ovčjavsi a na chatu Zajzerskou asi 7 hod. — II. Přes Přední Špranju 2122 m do Rablu. Asi 7 hodin; poštou do Trbiže.

c) viz dole okružní touru.

Na 3 dny. a) I. Trbiž—Sv. Višarje—sestup do Ovčjavsi a na Zajzerskou chatu asi 7 hod. — II. Přes Přední Špranju na Findenigovu chatu. — III. Na Viš a přes Rabl do Trbiže.

b) I. Trbiž—Sv. Višarje—sestup do Rablu. — II. Rabl—sedlo Nevejské—Chiusaforte. — III. Chiusaforte—Pontebba, drahou do Trbiže.

Na 6 dní I. Trbiž—Žabnice—úvalem Višarským na Sv. Višarje—Lovec 2079 m. — Sestup přes Florianku do Trbiže. Asi 9 hod.

II. Trbiž—Mrzla Voda. — Údolím Trbižské Krnice na Rablské jezero—Rabl—Rablské jezero—Trbiž. Asi 7 hod.

III. Trbiž—Ovčjvas drahou—Zajzerská chata—Přední Špranja—Findenigova chata. Asi 7 hod.

IV. Findenigova chata—Viš. — Sestup k chatě na Neveci 1152 m, $5\frac{1}{2}$ hod.

V. Chata na Neveci—Montáské salaše (Malghe del Montasio, asi 1600 m.) — Sestup do Saletta a Chiusaforte 6 hod.

VI. Chiusaforte—Pontebba, 3 hod. — Pontebba—Trbiž, železnici.

Mimo to doporučuji náležitě následující vysoce zajímavou a snadnou okružní touru kolem celé skupiny:

Na 2 dny: I. Trbiž—Rabl—Rablské jezero—Neveca—Chiusaforte, 7 hod.

II. Chiusaforte—Pontebba 3 hod. Pontebba—Trbiž, železnici.

Na 3 dny: I. Trbiž—Rabl—Neveca, $5\frac{1}{4}$ hod.

II. Neveca—Chiusaforte, 4 hod. (s návštěvou Montáských salašů, 6 hod.)

III. Chiusaforte—Pontebba 3 hod. Pontebba—Trbiž, železnici.

*

Ze slovanských Alp.

Studentské ferální cesty posluchačů zimní hospodářské školy v Českém Brodě do slovanských hor. S opravdovým potěšením četli jsme referát o těchto cestách ve výroční zprávě ústavu za poslední čtyři leta. Říditel ústavu, náš horlivý člen pan Ladislav Jozek starší se nejen o odborné vzdělání svého žactva, ale také o to, aby posluchači školy seznali horský svět slovanský. Čest a chvála jemu!

*) Julské Alpy. Vydal č. odb. slov. alp. družstva. 1902.

Roku 1899. podnikl se svými žáky cestu do Beskyd a do Tater; mírnými výstupy na rozkošný Radhošť a Lysou Horu připravil je na přechod přes Černý stav v Tatrách a Závrat (2158 m) ku pěti Stavům, dále přes Svišťovku k Mořskému Oku, k výstupu na Polský hřeben (2195 m), dále k jezeru Štrbskému, roku 1900. pak vydal se s nimi do Enžských Alp, dále na Dobráč, odtud údolím Bystřice do Trbiže, pak přes Predel do údolí Soči, dále přechodem k jezerům bochyňskému a bledskému, odkud výletníci navštívili hory saviňské. O pobytu v saviňských Alpách zmínili jsme se již předloni. Po návštěvě české chaty vystoupila celá družina na Skutu, pak na Strucu a došla do Zoisovy chaty, odkud sestoupila k Uršičovi a do Kamniku. Doufáme, že po této cestě alpské bude následovat druhá v době nejkratší.

Kraňská sekce D. Ö. A. V. žádala kamnické měšťanstvo, jemuž náleží velká část jižních svahů saviňských Alp, aby jí jediné bylo povoleno zříditi stezu od Podů přes Kotliče a pod Branou ke Kamnickému sedlu, která by se připojovala k cestě celské sekce na Planjavu a Ojstřici. Tak chtěla kraňská sekce mít svou vlastní cestu od Grintovce k Ojstřici. Záměr se nezdařil, neboť měšťanstvo kamnické nedalo k tomu své svolení a nedá, čímž věc odbyta.

Fr. Kocbek.

Silnice z logarského do belského údolí. Uvedli jsme v březnu, jak nutným je toto nové spojení Štýrska a Korutan, i jak o jeho provedení stará se profesor dr. J. Frischauf. Pro trať spojení konal pan profesor obsáhlá studia na místě samém a navrhuje tento směr: U usedlosti Podbrežnikovy (něco přes 700 m nad mořem) odbočí nová silnice od cesty, vedoucí ze Solčavy do logarského údolí, a povede kolem potoka Jezerje, kde je stará cesta, dále stoupá k usedlosti Klemenškově (1137 m) a na západ k Pavličevu sedlu (1339 m). Odtud sestupovati má silnice kolem Pavliče a Hallera k lázním belským, položeným na severní straně Jezerního Vrchu, pod jehož jižním svahem jest naše letní sídlo — údolí jezerské.

Členové výboru saviňské podružnice podnikli letos 2. a 3. dubna výlet do logarského údolí. V dolině samé bylo dosti, na horách ještě mnoho sněhu.

Fr. Kocbek.

Kraňská podružnice znova označila v Saviňských Alpách cesty z Kokry na Greben, na Krvavec a do Sangradu. Stavba chaty na velkém Stořici byla odročena, poněvadž odbor zamýšlí podniknouti jinou stavbu na jižní straně Alp Saviňských.

První výstup na Košutník se strany severní provedli dle »Österr. Alpenzeitung« turisté Julius Waitzer a Dr. K. Hayn dne 30. září 1900. Šli ze Selí (Zell Pfarr) přes melnické ostří do strmých skal, částečně po převislé stěně a těžkým skalním komínem, dále obtížným lomivým skalním terrainem ku hřebenu, po kterém dostati se ve čtvrt hodině přes obtížné plotny skalní na vrchol. Na to sestoupili k jihovýchodu cestou, známou některým turistům našim, kteří loňského léta byli v Jezeru.

Někteří členové saviňské podružnice ochotně přispěli radou a vědomostmi svými důstojníkům, kteří pracovali na nových štábních mapách; zejména také hleděli k tomu, aby v budoucích mapách užito bylo správných jmen. — Z různých stran dovídáme se, že důstojníci,

kteří pracovali ve slovanských Alpách, byli věci dobře znali a velmi svědomití, tak že nové štábní mapy budou značným pokrokem.

V blízkém okolí rabljského jezera, k němuž skoro dosáhá kleč, kterou i v českých horách nalezneme o mnoho výše, lze nalézt mnohé druhy alpských květin, které jinde rostou o mnoho výše, zejména alpský mák, *Phyteuma comosum*, alpskou linarií i arabis, dále saxifragy, které jinde musíme hledati ve výšinách. Upozorňujeme na to turisty, kteří nechtějí se vydávati do horských výšin.

Ziljská podružnice provede v Zajzeře stavbu chaty, jež bude vzdálena hodinu chůze od stanice Ovčjavsi (Wolfsbach), již příštím rokem. Dle článku podružnice, uveřejněném v posledním čísle Plan. Vestniku, bude stavba chaty »Krnice« zděná, 18 m dlouhá, 11 m široká; v přízemí bude velká veranda, hostinská místnost a dvě světnice, v poschodí šest ložnic. Upozorňujeme znovu naše turisty na krásnou Zajzeru. Kdo chce podporovati snahu Ziljské podružnice, učiň tak laskavě na adresu p. Aloise Knafelce v Beláku (Villach).

V okolí Sv. Višarji označila a opravila loni ziljská podružnice několik nových cest; zejména opravila cestu z Višarji do Zajzery a označila stezku na Velký Nebojs, kterou také provisorně upravila na těžších místech a kterou letos zřídí úplně pro turisty. Také označila cestu ze Žabnice na Zachomskou alpu (Zahomsko planino). Úpravy tyto byly podniknuty hlavně působením a za přispění P. Ivana Spitzera, známého sympatického kněze všem asi, kdo navštívili v létě Sv. Višarje. (Z Plan. Vestnika.)

Stavba velké chaty, vlastně malého hôtelu ve vratském údolí u chýše Aljažovy pod Triglavem bude započata již v květnu a bude v srpnu hotova.*) Stavba provedena bude na oslavu desíletého trvání Slovinského planinského družstva a bude mít v přízemí dvě velké restaurační místnosti, kuchyni, jakož i dvě ložnice, a to pro turisty s 10, pro dámy se 6 postelemi. V prvním patře budou dva pokoje po dvou nebo třech postelích a společná ložnice pro 25 turistů. Nový dům bude dřevěný a bude mít svůj zvláštní vodovod. Ke stavbě je vše již připraveno. Lze očekávati asi značnou návštěvu nové stavby, neboť Slov. plan. družstvo pořídilo novou stezu na Triglav přes Cmir a upraví vozovou cestu k nové chatě.

—*cr.*

Z údolí vratského na Kredarici pod Triglavem můžeme letos vystoupiti novou stezkou Slov. Plan. družstva, která vede pod stěnami Cmiru k Begunjskému vrchu a odtud přímo na Kredarici. Připomínáme to znovu, poněvadž naši turisté v počtu stále čtenějším vystupují na Triglav. Cesta ta je daleko lehčí, než dosavadní výstup Vraty, a je také kratší, tak že z Mojstrany je lehce dostati se brzo do chaty kredarické, kde možno bez únavy prožiti úchvatný večer v této »kouzelné říši Triglavu«. Večer takový líčí nám vážený člen, pan rev. Č. Hevera vroucími, krásnými slovy: »Zapomněvše dlouhé cesty a únavy, stojíme pod večer na Kredarici jako ocarováni. V levo vypíná štít Triglavu hrdou svoji hrud. Divadlo je velkolepé a z prsou deroucí se chvějný výkřik údivu bez

*) Dodáváme, že zdařilý a praktický plán na stavbu pochází od pana inženýra Jaroslava Foerštera, našeho krajana. O stavbě viz č. 8. ročníku IV. a č. 1. ročníku V.

Red.

ozvěny zaniká v nesmírné klenbě čistého azuru. I ta mračna, jež jindy v závrtných výškách jsme zvyklí vidati, klesla dnes k našim nohám, choulí se a vlní v té ohromnosti tak volným tempem, že pohyb sotva pozorujeme. Slunce k západu se klonící a za strmou hranou Triglavu schované tak jasně ozařuje to moře mlh, že vzpěněné hřebeny dmoucích se vln až zrak oslňují. Z té úchvatné změní jako zkamenělý přelud vynořují se stíny cimbuří skalních hradů ze zakleté v kamení báje: nejzáse skrývá Jalouc své rozfaté téměř v stříbrný závoj — dále Mangart — v pravo nejděle turistovi číci Razor, o jehož úbočí vlny mraků v cáry se trhající obloukem zpět dopadají — a v popředí již již se potápějící Béhouc. Z hloubi vztahuje po nás mlhová příšera svá chapadla a nad děsnou propastí Vrat etherem tiše pluje mráček jako čistý leknín květ.

Česko-slovinský kroužek akademiků označí letos cestu z Bovece přes Žagu do Rezie.

Stálá bydliště obyvatelstva v Kraňsku jsou jen v dosti řídkých případech ve výšinách přes 1000 m nad mořem, ač Kráňsko, zvláště na Gorenjsku, má hory velice vysoké. Příčina toho je, že údolí v Kraňsku mají značně vysokou polohu nad mořem, daleko nižší, než na př. v Tyrolích, kde tedy obyvatelstvo žije stále ve větších výšinách za značně nepříznivějších poměrů. — Na Gorenjsku toliko v okresech Kranjském a Radovljickém žije stálé obyvatelstvo ve výši přes 1000 m nad mořem (1351 a 233 hlav); na Dolenjsku jen v okrese Krškém (204 hlav), v Notranjsku jen v okr. Logateckém (42 hlav). Počet vzat je ze studie dra. Lončar. »O gostosti prebivalstva in krajev na Kranjskem.«

Normální teplota v lázeňských místech Bledu a Kamniku je značná; činí celoroční průměr v Bledu 9·9° C, v Kamniku 10·8° C; letní průměrná teplota v Bledu je 19° C, v Kamniku 20° C. Tulež normální teplotu, jako lázně kamnické, položené na jihu pod saviňskými Alpami, má město Kráň, obvyklé východiště našich turistů do hor saviňských.

Podravska podružnice sídlem v Mariboru postaví dřevěnou rozhlednu na Sv. Arhu v jižním Štýrsku.

V městsech Šostanji a Velenji v dolním Štýrsku je letní pobyt příjemný a laciný, procházek a výletů údolních i vyšších dosti. Ačkoli kraj tamnější bohatě je nadán přírodou, dosud málokterý cizinec zavádí o něj. Bližší zprávy podá ochotně »Olepševalno društvo v Šostanji (Štýrsko).

Na Sv. Gori nad Gorici upravilo Slov. plan. društvo zvláštní ložnici pro členy. Turisté, kteří ji chtějí použiti, musí se přihlásiti do 8 hod. večer.

Seznam vůdců pro Saviňské a Julské Alpy i Karavanky roku 1903. Naším odborem bude autorisován Krč Jernej, hospodář české chaty, pro Saviňské Alpy a Karavanky. Pro Saviňské Alpy autorisováni jsou a) saviňskou podružnicí Slov. plan. društva Mermal Blaž v Solčavě a Pečovnik Antonín v Lučích (oba pro blízké tury), b) něm. rak. alpským spolkem Kremser Frant. v Kokře, Uršič Michal a Potočnik Vavřinec v Bistrickém údolí u Kamniku. — Pro Julské Alpy autorisováni jsou dle kalendáře něm. rak. alp. spolku: Kanduč Jos.,

Oizinger Ant. v Ovčjavsi v Zajzeře, Eichletter J. a Juran J. v Belapeči: Hlebajna (vyslov Chlebajna) Klement, Hlebajna Josef, Kovač Petr, Rabič Jan, Rabič Petr, Skumauc Fr. (Šmerek), Urbas Frant., všichni v Mojstraně, Rogar J. (zvaný Korobidl) v Kráňské Goře, Plemel Valentin v Bledu, Logar Kašpar a Logar Petr v Bystrici Bochyňské, Skantar Vavřinec (zvaný Šest) v Srednja Vsi, Jelar Vavřinec a Sest Antonín ve Fužine při Bochyňském jezeru, Baumgartner Rudolf st., Baumgartner Rudolf ml., Fillafer Michal, Pinter Jakub v Rablu, Struckl Ant. (Švajc) ve Srednjim Logu pod Predelem, Mrakič Jan, Mrakič Josef, Mrakič Ondřej v Bovci (Flitsch), Komac Ondřej (Mota), Šorc Jan (Zuet) v Logu, pošta Bovec, Perdič Ondřej (Mataja) v Zatominu, pošta Tomin, Krobath Ant. (Kutka) v Srpenici. — Aspiranty vůdcovství jsou: Kosmač Jan, Košir Alois, Oicl Michal a Pečar Jan v Kráňské Goře, Klinar Fr. v Jesenici, Komač Josef (Paver) a Tozbar Ant. (Špik) v Soči. — Speciálně pro Karavanky autorisováni jsou: Vovk Ant. (Simnunc) v Bledu a Ausenek Frant. v Korošské Bele u Javorniku. Vůdcové a aspiranti v Kráňské Goře i Mojstraně vodi rovněž v Karavankách.

Návštěvníky Jezera a české chaty upozorňujeme na to, že letos v létě bude zařízeno pravidelné spojení osobní pošty z Kráň do Jezera a zpět.

S hrozením bystřin v Korutanech započalo se systematicky v r. 1885. Do r. 1894. bylo upraveno dvanáct přítoků Drávy úhrnným nákladem 808.000 K. O stavbách podává zemský výbor korutanský každoročně pravidelné zprávy sněmu korutanskému, z nichž vysvitá, že veškerá zařízení dobře se osvědčují, větších škod přivaly vod horských posud na nich způsobeno nebylo, konečně že náklad na udržování staveb každoročně se zmenšuje, takže roku 1901. činil dokonce jenom 6088 K, t. j. 4/100 celého nákladu stavebního.

Hostince v Saviňských Alpách (na Štýrské straně). Turisty, kteří přijíždějí do saviňských Alp po jižní dráze přes Celji a odtud drahou do Rečice na Paki, upozorňujeme na to, že zcela slušně lze přenocovati v těchto hostincích: V Rečici u pošty (hostinec Jože Krajnc), v Mozirju u pošty (hostinec A. Goričara) a v hostinci Tribučově, v Ljubnu (Petka, Klemenšek), v Lučích (v Lučah) pri Raduhi (Zanier) a pri Mežnarici (Planinšek), v Solčavě (Herlet, Gmel).

✱

Různé.

Sborník České společnosti zeměvědné v lednovém čísle t. r. velice příznivě posuzuje spis »Julské Alpy«, druhou část českého průvodce po alpských zemích slovanských, vydaného nákladem českého odboru Slovinského alpského društva, chvále na něm, že jest nejen pro turisty velice praktickým, nýbrž i po vědecké stránce zajímavý a důležitý, neboť rád bude se jím zabývat i zeměpisec, jemuž půjde o to poznati dopodrobna tuto část alpských velehor, jejichž tvářnost už z pouhého popisu opřeného o názvosloví slovinské zcela jinak vyniká, než z nestvůrných německých názvů v cizích Průvodcích; k tomu přispěje i spousta výborných zeměvědných poznámek, vetkaných do návodů pro jednotlivé tury.

Valná hromada rakouského Touristenklubu (XXXIV.) konala se 8. března t. r. za účasti 127 delegátů s 247 hlasy. Největší činnost vynaložena byla v roce 1902, na přestavbu chaty arcivévodky Karla Ludvíka pod Raxalpou, a to jednak proto, že přestavba ta stala se během času nutnou, ježto posavadní chata nedostačovala, jednak aby oslavena byla 25letá památka návštěvy chaty arcivévodou Karlem Ludvíkem, býv. protektorem klubu. — Klub chtěje činnost svou soustřediti, usnesl se, aby chaty, jež neleží ve vlastním oboru jeho práce a jsou menšího významu, za to však většího nákladu vyžadují, z oboru činnosti jeho byly vyloučeny a postoupil proto chatu císařovny Marie Terezie, chatu u sedmi jezer pod Triglavem a Valvasorskou německému a rakouskému Alpenvereinu za náhradu skutečně vzniklých nákladů. — Knihovna spolková čítá na 4000 svazků, výpůjček bylo během roku 1000. — Členů čítal klub 9621 (o 584 více roku předcházejícího), jejichž členské příspěvky činily celkem 45.111 K. — Na rok 1903. rozpočteno příjmů celkem 56.800 K, vydání na 62.000 K, z toho na chatu arcivévodky Karla Ludvíka 10.000 K, na subvence 5000 K, na časopis 16.000 K, kancelářské vydání 12.000 K, na značení cest 1500 K, na knihovnu 8000 K atd.

Na jižní dráze bude od 1. května do 30. září b. r. jezdit nový vlak osobní mezi Vídní, Semmeringem, Mürzzuschlagem a zpět; odjezd ráno v 6 h. 45 m., příjezd do Mürzzuschlagu v 10 h. 10 m. dopoledne — odtud odjezd v 7 h. 6 m. večer, příjezd do Vídně v 10 h. 45 m.

Dráha na Dachstein. Přípravné práce ke stavbě dráhy nižšího řádu z Gröbmingu event. z Obarn na Stoderzinken s případným pokračováním až k Dachsteinu pokročily tak dalece, že se stavbou dráhy počne se již letos na podzim. Se Stoderzinken, který jest 2047 m vysoký, otvírá se nádherný pohled na skupinu Dachsteinskou, Mrtvé pohoří, Alpy Ennthalské a na Túry.

Práce na nových drahách alpských pokročily v měsících lednu t. r. následovně: 1. u tunelu turského byla délka štol na straně severní 580'4 m, na jižní 402'9 m; 2. u tunelu karavanského na severu 1204'6 m, vyžděno bylo 381 m, na jižní straně 1122'5 m, vyžděno 450 m; 3. u tunelu bochyňského na severu, 1694'4 m, vyžděno 1034 m, na jižní straně 1251'9 m, vyžděno pak 309 m; 4. u tunelu bosruckého na severu 850 m, na jihu 586 m. — V měsíci únoru: »u turského tunelu na severní 595'2 m, na jižní 445'8 m; 2. u karavanského na severu 1348'4 m, vyžděno 456 m, na jižní straně 1224 m, vyžděno 547 m; 3. u bochyňského na severu 1759 m, vyžděno 1134 m, na jižní straně 1354'2 m, vyžděno pak 373 m; 4. u tunelu bosruckého na severu 905 m, na jihu 586 m. — Konečně v měsíci březnu: 1. u karavanského na severní straně 1526'2 m, na jižní 1339 m, z toho vyžděno 537'9 m a 266 m; 2. u bochyňského na severní 1834 m, na jižní 1483'7 m, vyžděno 1299'3 m a 467'4 m; 3. u bosruckého na severní 947 m a na jižní 603'5 m. — Dodáváme, že tunely budou celkem dlouhy: turský 8456 m, karavanský 7969 m, bochyňský 6334 m a bosrucký 4765 m.

Na Weisskugel (3746 m) vystoupil poprvé v zimě Jan Flora z Malsu s vůdci Tschiggfrciem a Rennerem z Matsche. Dne 26. února vydali se o 1. hodině po půlnoci na cestu, dosáhli vrcholu hory o 1. hodině po poledni a vrátili se do Matsche o 1/28 hod. večer.

Vyznamenání stříbrným křížem záslužným byli od J. V. císaře horští vůdci Daniel Innthaler v Nasswaldu a Jakub Wurzl ve Weichthalu v uznání četných zásluh, jež získali si oba jmenovaní zachraňovacími pracemi při úrazech alpských.

Ustřední výbor švýcarského alpského klubu vypracoval podrobnou osnovu, která by organizována býti měla ve Švýcarsku pomocná akce při úrazech horských a zamýšlí ji prakticky vyzkoušeti ještě v letošní sezoně.

Švýcarský alpský klub měl v roce 1902. příjmů celkem 46.217'82 franků, z čehož příspěvky 6793 členů činily 33.965 franků. Vydání obnášela rovněž tolik, největší položky mezi nimi jsou: na spolkový časopis »Alpina« 4510 fr., na pojištění vůdců 7952 fr., subvence na stavbu chat 3420 fr., na opravu chat 2417 fr., na stavbu a opravu cest 1982 fr., na stavbu vlastních chat 5123 fr. — Klub má jmění v cenných papírech 47.000 franků, na hotovosti a pohledávkách asi 10.000 franků. — Fond pro podporu vůdců horských, kteří k úrazu přišli,

resp. jich pozůstalých (Huberova nadace) má jmění 26.459'50 fr., podpor uděleno bylo v obno-u 900 fr.

Tunel simplonský dosáhl dne 1. března 1903. již délky 14.926 m. t. j. téměř délky tunelu Gotthardského, který jest 14.944 m dlouhý; poněvadž pak délka tunelu simplonského bude celkem 19.731 m, bude o 4787 m ještě delší. Délku tu vzíti jest ve skutečnosti vlastně dvojnásobně, neboť tunel založen jest o dvojitéch štolách; každá kolej totiž má svou vlastní štolu a jen v prostřed tunelu se štolý na vzdálenost asi 500 m spojují. Tunel staví se z obou stran současně a zeje tedy jak na italské tak na švýcarské straně po dvou otvorech, takže jde vlastně o tunely dva, které nyní jsou téměř 30 km dlouhé. — Koncem března dosáhl pak tunel celkem délky 15.261 m a sice na severní straně délky 8931 m, na jižní 6330 m.

(Die Öst. Woch. f. d. öff. Baudienst)

Dráha albulská (Thusi—Tiefenkasten—Samaden) a **dráha v bündner-ském Oberlandu** (Chur—Reichenau—Ilanz) otevřeny budou v létě tohoto roku. Koleje položeny byly již k tunelu albulskému. Stavba rozpočtena byla na 26 mil. franků, což bude však asi o 3 miliony překročeno. Pomýšlí se dále na pokračování dráhy ze Samadenu do Dolního Engadinu, k čemuž četné obce i majitelé hotelů v Horním i Dolním Engadinu již příspěvky slíbily.

Jak pracuje se pro zvýšení návštěvy Švýcarska. Ženevský spolek pro povznesení návštěvy cizinců rozdal a rozeslal zdarma na půl milionu brožur, průvodců, panoramat atd. Zprávy své uveřejnil v 618 časopisech, vycházejících ve všech dílech světa. Na reklamu vydal již 320.000 K; roční příspěvek kantonu činí 12.000 K, města 7500 K. — Podobný spolek v Curychu měl r. 1901. příjmů 50.000 K. Hlavní příspěvky věnoval kanton, město, banky, pivovary a velké závody. Za reklamu vydáno bylo 27.000 K, na koncerty věnováno 13.000 K. Deset tisíc exemplářů »Vůdce po Curychu« bylo r. 1901. rozesláno po Evropě.

✱

Zprávy spolkové.

Kolegům abiturientům. Zveme vás do svého středu a doufáme, že přijdete všickni, kteří dovedete oceniti význam alpismu pro život moderního inteligenta. Zveme vás, abyste spolu s námi hledali osvěžení ve volných toulkách po hřebenech a štítech alpských. — Snahy naše jsou tyto: chceme využiti svou mladou sílu v nezkrocené přírodě velehorské, jež nás smí naplňovati údivem, nikdy však bázní, jež nás učí spoléhati na vlastní zdatnost a ne na pomoc cizí. Chceme mítí hory, v nichž bychom mohli volně dýchat, a těmi mohou býti jen hory slovanské; proto jest naší povinností hájiti těžce ohrožený jejich slovanský ráz a pracovati k tomu, aby proud našich turistů, dosud namnoze do krajin německých směřující, k nim se obrátil.

Horlivou činností slovinského alpského družstva a jeho českého odboru připravena půda; mnoho již vykonáno, mnoho vykonati však úkolem mladé generace.

V pevném přesvědčení, že mezi snahami našimi není rozdílu, sdružili jsme se čeští i slovinští akademikové v jediný kroužek uvnitř českého odboru ke společné práci.

Každému členu kroužku dostane se všech rad i potřebného k horským turám výcviku vedle ostatních práv, jichž požívá jako člen českého odboru.

Roční příspěvek činí 3 koruny. Přihlášky přijímá Viktor Dvorský, právník v Praze-II., Lípová ul. č. 14. Týž podá veškeré zprávy kolegům, kteří by o letošních prázdninách chtěli si zajetí do slovinských Alp.

Za česko-slovinský akademický kroužek (česko-slovinský akademický kroužek)

O. Vondráček. E. Starč.

Českému studentstvu. Pročtete dobře projev našich akademiků. Mnozí z vás cestují v létě po vlasti i dále. Poznati svou rodnou zemi je povinností; poznávejte tedy dobře vlast svou; poznávejte ji, byste viděli, jak krásná je, byste se naučili vážit si jejích přírodních půvabů. Dnes však cestovní ruch u nás není omezen jenom na vlast. Velký počet českých rodin tráví volný čas za hranicemi její, u moře, jezer, v horách; i mnozí z vás samostatně ve společnosti druhů oddávají se požitkům přírody horské. Cestování v horách jako málo jiného osvěžuje ducha a upevňuje zdraví. To dnes jest uznáno po celém světě. Proto stále větší proudy turistů hrnou se do hor, proto působí se k tomu, aby mladá generace cestovala v horách; a studentstva zvláště německého a anglického nacházíme tak četně v Alpách. Kdo z vás může učiniti podobně, učin tak ke svému prospěchu. Že při tom radíme vám, byste cestovali hlavně po slovanských Alpách, je přirozeno a také odůvodněno. Slovanské tyto hory jsou jednou z nejkrásnějších částí Alp; jsou přírodním půvabem daleko ještě více obdařeny, než severní Alpy, nám bližší. Skytají vše, co oko si přeje, a rozmanitost jejich jest úžasná. A dnes máme tam svůj český dům, českou chatu, a to mezi svými, mezi slovanským lidem, nám tak drahým, jenž oddán jest i nám vše a mezi nímž strávilo mnoho nás již mnoho příjemných chvil. Na shledanou tedy, mladí přátelé, ve slovanských Alpách!

Z česko-slovinského akad. alpského kroužku. Za příznivce česko-slovinského akad. kroužku přistoupili pp.: dr. O. Laxa a dr. Vl. Růžička. — Příznivcem kroužku může býti kterýkoli člen českého odboru Sl. Pl. D. Přihlášky přijímá: Viktor Dvorský v Praze-II., Lípová ul. č. 14. Dosud čítá kroužek 24 členů činných a 2 příznivce. — Kroužek uspořádá počátkem měsíce června horský výlet do okolí Prahy. Bližší bude oznámeno v denních listech. — Pro svoji knihovnu prosí pp. členy o dary kněh, map, průvodců atd. Dary přijímá jednatel kroužku J. Pavlíček, Praha-II. Školská ul. č. 14.

Slovanská výstava fotografická ve Věliče. V poslední schůzi výboru bylo usneseno, by náš odbor účastnil se této výstavy. Za tou příčinou žádá výbor, aby pp. členové fotografové učinili přihlášku do 15. května u pokladníka odboru p. dr. St. Prachenského, advokáta v Praze, Zderaz č. 1947, jemuž do konce května pak budete najisto zaslány fotografie určené pro výstavu. Na zadní straně fotografií buď označeno, co obraz představuje, dále buď udáno jméno a adresa vystavovatele.

Akad. kroužek chce znova chopiti se zřízení alpského musea a základem k němu míní učiniti sbírku fotografií a diapositivů. Prosí tedy pp. členy, aby darováním fotografií neb alespoň zapůjčením negativů k sbírce přispěli. Předměty tyto buďtež laskavě odevzdány p. dru. Vl. Růžičkovi, Hygienický ústav na Bojišti.

Studující mohou ve všech chatách našeho družstva přenocovati bezplatně; zaplatí toliko vstupné 40 haléřů. Je toliko třeba, aby opatřili si legitimace, které na požádání obdrží od našeho odboru slovinského alpského družstva v Praze II., Zderaz č. 1947. Také lze se přihlásiti o ně ústně v kanceláři ústředního výboru v Lublani, národní dom.

Saviňská podružnice oslaví letos 15. srpna deset let svého trvání schůzí u Logara v logarské dolině; vydá také s kamniškou podružnicí zvláštní spis v upomínku na desetileté působení s různými články o saviňských Alpách.
Fr. Kocbek.

V Jesenici u Kranjské Gory ustavena byla nová podružnice našeho alpského družstva, jež má už přes 80 členů.

Nová podružnice družstva ustavuje se v městě Ajdovščině (Haidenschaft), položeném v Gorici, a to pro soudní okresy Vipavu na Kranjsku a Ajdovščinu v Gorici.
—cr.

O cestě z české chaty na Kočnu a Grintovec přednášel za velké účasti na dubnovém večeru Slov. plan. družstva v Lublani známý a výborný turista p. dr. Fr. Tominšek, náměstek starosty našeho ústředního výboru.

Slov. plan. družstvo uspořádá letos společný členský výlet do Dalmacie, při kterém podniknut bude výlet do horstva Velebitu.

Slovinský večer pořádají dne 9. května t. r. na Smíchově v sále akciového pivovaru odbory Nár. Jednoty Pošumavské. Přednášet bude p. prof. MUDr. Karel Chodounský »O Slovincích.« Po přednášce promítány budou obrazy pp. Dr. J. Jedličky a ingenieura Al. Štěpána ze Slovanských Alp. Zpěvní akademii obstarají slovinští studující, spojení v pěveckém sboru »Ilirija«, kroužek pěvecký Sokola smíchovského a vystoupí při ní koncertní pěvec, Slovinec p. prof. J. Germ.

✱

Noví členové:

- Pan JUDr. K. Herrmann šl. Otavský, univ. prof. v Praze,
» Jar. Hušek, redaktor na Král. Vinohradech,
» MUDr. Rud. Kimla, univ. prof. v Praze,
» B. Kočí, nakladatel v Praze,
» Vlad. Koleta, medik v Praze,
» Josip Marn, právník v Praze,
» Julian Pavlíček, právník v Praze,
» Janko Přetnar, právník v Praze,
» MUDr. Vojt. Sommer, lékař v Košířích,
» Egon Starč, právník v Praze,
» Ot. Šťastný, hodinář v Praze,
» Frant. Zvoníček, učitel v Praze,
» Eisenkoll Emil, právník v Praze,
» Jekovec Cyrill, technik v Lublani,
» Koršič Mirko, právník v Praze,
» Smolč Alois, technik v Praze,
» Wüst J., lékárník v Innichen,

✱

Další výkaz o přispěvcích na českou chatu.

Pan R. Böhm, revident zemské banky v Praze	K	4—
Slavný okresní výbor v Uhlířských Janovicích	"	20—
Slučna Zdenka Jiroutková v Praze	"	4—
Nejmenovaný	"	20—
Pan JUDr. Kazimír šlechtic Pokorný v Praze*)	"	8.21
Pan Alois Stěpán, inženýr v Praze*)	"	8—
Slavná Občanská záložna na Smíchově	"	50—
Slavný Český klub velocipedistů v Plzni	"	20—
Pan Karel Hrazánek, vrch. ředitel pojišť. v Praze	"	100—
Slavná Obchodní záložna v Praze	"	10—
Různý příjem	"	—81
Pan Dr. Jar. Vlach, professor na Smíchově*)	"	7.46
" A. Löffler, školní rada v Praze*)	"	7.25
Slavný kroužek Klubu českých turistů v Praze*)	"	—80
Pan K. Stüdl v Praze*)	"	3.60
" O. Červinka v Praze*)	"	1.43
" Karel Hrazánek, ředitel pojišťovny v Praze*)	"	7.33
" Frant. Chodounský, ředitel v Praze*)	"	7.33
" Vlad. Kavalír, továrník na Sázavě*)	"	7.32
" MUDr. M. Horníček, okr. lékař na Smíchově	"	4—
" JUDr. Gustav Kreiml, notář v Libochovicích*)	"	5.33
" JUDr. Jar. Haasz, rada zemského výboru v Praze*)	"	—80
Paní Eliška Čtrnáctá v Praze*)	"	—80
Pan vládní rada Ferd. Hiller v Praze	"	1.26
" MUDr. Kulhavý, okr. lékař na Kr. Vinohradech*)	"	6.57
Slavný Klub velocipedistů na Kr. Vinohradech	"	—61
Slavná Spořitelna v Kroměříži	"	5—
Pan JUDr. Gustav Kreiml, notář v Libochovicích podíl zápůjčky	"	20—
Pan Dr. Svetič	"	10—
Slavná První záložna ve Vysokém Mýtě	"	20—
Slavný cukrovar ve Víně	"	25—

V Praze, dne 1. května 1903.

✱

V dubnovém čísle, a sice ve článku »Úrazy v Alpách«, má na str. 109. č. 10. státi správně: »S. září zasáhl kámen s výšce spadlý osmiletého syna Dra. z Erlachů, primaria z Vídně« atd.

Věstník zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva z darma. — Předplatné na rok 1 zl. 50 kr., pro členy klubů turistických 1 zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží č. 16.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjímaje červen, červenec, srpen, září

Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného).

*) úroky ze zápůjčky

✱ Žádáme snažně pp. členy, aby sdělili nám každou změnu bytu; neboť jen tenkrát je možno, aby „Alpský Věstník“ docházel správně. ✱

Odbor vydal nákladem svým publikace:

Slovanské Alpy (redakci Dra. St. Prachenského), nezbytnou příručí knížku turisty v Saviňských Alpách, Karavankách, Julských Alpách a v Krasu. Cena pro členy 1 kor., pro nečleny 1 kor. 60 hal. V komisi kněhupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Saviňské Alpy (napsal L. Mareš), úplného a dosud nejpodrobnějšího průvodce po Saviňských Alpách se zvláštním zřetelem k Jezersku. Se 2 mapami a 5 ilustracemi. Cena i s dodatkem r. 1902 vyšlým 2 K. V komisi kněhupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Julské Alpy. Nejpodrobnější průvodce pro každého. S mapou, 7 panoramaty, 3 diagramy a plánem Lublaně. Cena 3 K 50 h, pro členy 2 K 50 h. V komisi kněhupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Spolkové odznaky (po 2 korunách) a **dopisnice** s pohledy ze Slovanských Alp dostati lze v kanceláři p. Dra. St. Prachenského v Praze, Zderaz č. p. 1947-II.

Konservy pro turisty

doporučí

— J. V. VONDRÁČEK, —

Praha I., Perlová ulice č. 10.

Račte žádat obšírný ceník. — Zásylky na dobírku.

PETR SVOBODA,

rytec, ozdobník a emailleur v Praze, Bartolomějská ul. č. 309-I.

dodavatel klubu českých turistů a české ústřední jednoty velocipedistů v Praze, jakož i mnohých klubů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Zhotovuje odznaky turistické, cyklistické a sokolské v emaili buď dle návrhů vlastních aneb jemu podaných vkusně a v cenách nejlevnějších.